

Matej Metlikovič

DUHOVNI PREPLET BARVE, RISBE, GLASBE IN POEZIJE

Galerija Krka, Novo mesto

21. december 2010 – 18. januar 2011

Slikarja Mateja Metlikoviča vodi pri ustvarjanju želja po temeljitejšem slikarskem raziskovanju fenomena ustvarjalnega navdiha ter notranjega dialoga v procesih umetniškega ustvarjanja, oziroma *notranje nuje*, kakor je ta fenomen poimenoval Vasilij Kandinsky. S svojimi deli se navezuje na slikarstvo in širše kulturno umetniško dogajanje, ki se je začelo v šestdesetih in začetku sedemdesetih let preteklega stoletja, ter ga je tedaj še posebej prevzelo (rock glasba, Aldous Huxley, Stane Kregar, OHO, Marko Pogačnik ...). Blizu mu je povezovanje različnih umetnosti, zato pogosto ob predstavitvah svojih del skupaj z drugimi ustvarjalci sooblikuje spremljevalne dogodke z glasbo, sodobnim plesom in recitacijo.

Risbo uporablja Metlikovič v vseh oblikah svojega ustvarjanja, nima je le za osnovo, skico. Cikli podob, nastalih v zadnjih letih, se porajajo iz enega samega, poudarjeno reduciranega likovnega vzorca. Poenostavljene oblike, s črno linijo izslikane na belo slikovno polje ali na zgoščeno živobarvno podlago, poseljujejo slikovni prostor s svojim simbolično živim sporočilom. Z risbo slikar razčlenjuje in likovno analizira svoje slikarstvo ter tako omogoča vstop v bistvo svoje umetnosti. Z nenehnim dialogom med obliko in vsebino, med likovno tradicijo in inovacijami, obuja minljivost in jo v več pomenih vrača v sedanost ter išče in raziskuje nove poti. Metlikovičevo ustvarjanje je intuitivno, vendar nikakor ne naključno. Zato so naslovi posameznih del ali ciklov slik poleg jasne simbolike atributov, kadar le-ti nastopajo, jasno vodilo v branje umetnikovega sporočila.

Pri slikanju načrtov za vitraje ustvarja Metlikovič tisto nezavedno duhovno stanje, ki naj popelje gledalca v drug čas in prostor, v duhovno vzporedno, mistično privzdignjeno dimenzijo. Izrazito osebna tematika, ki s čistimi oblikami učinkuje kot podoba absolutnega spoznanja, ustvarja skupaj s strukturo stekla malone nostalgичen ritual. Presevanje svetlobe poudarja krhko lepoto čistih oblik. Če slike na platnu ali na papirju preveva meditativno ozračje kot dotik božanskega v iskanju idealnih form, so slike na steklu kot dotik z dušo in duhovnostjo. Pri realizaciji vitrajev Metlikovič sodeluje z mojstrom Stojanom Višnarjem, ki slikarske predloge prevaja v barvna stekla s posebno tehniko taljenja in stapljanja raznobarnih kosov stekla v enovite celote (fused glass). Pri ustvarjanju za sakralni prostor se simbol Poljuba naslanja na motive iz Visoke pesmi, ki tako v judovstvu kot v krščanstvu ponazarja odnos med Bogom in človekom.

Vzporedno z nastajanjem slikarskih predlog za vitraje pa na temo poljuba kot simbola ljubezni nastaja tudi samostojen cikel risb s tušem ter akrilov na papirju in platnu. Tik pred prihodom Leonarda Cohena v Ljubljano je Metlikovič v njegovi *Knjigi milosti / Book of Mercy* (Pesem 29, prevedel Jure Potokar) našel tudi njegovo pesem, sorodno slikam obrazov na njegovih podobah, ki pojejo: *Poj duša moja, / Tistemu, ki se giblje kot glasba, / Ki se spušča kot koraki strele...* Sicer pa je v zadnjih dveh letih naredil tudi obsežen cikel risb na temo *Poljub*, kot bi sledil Cohenovemu verzu *A thousand kisses deep*. Dialog med barvo in linijo na intuitiven način vodi v pokrajino telesa in spomina. Njun preplet z zapisom ujetega trenutka (poljuba) odstira skrivnosti življenja nasploh, zaprede misli z refleksijo spomina.

Metlikovičeve geste so spontane in naravne. Linije izrišejo in forme poudarijo poljub kot posebno duhovno stanje ženske in moškega v sprejemanju prvinskega čustva. Slikar hitropotezno poudarja občutje vzvišenega stanja kot lebdenje, ne kot zgodbo o nadaljevanju življenja, temveč kot bežen, minljiv trenutek. Trenutek blaženosti, ki se mu do konca preda. Poteze, utečene in gibke, so skladne, ubrane v prisluškovanju bitja srca, srca, ki bije v pričakovanju poljuba, tega posebnega stanja (ne)zavednega čutenja in doživljanja. Zavedanje lastnega telesa, utripanje src, vzvišenost pričakovanja, duhovna povezanost, glasba in spomini skozi slike in zvoke vodijo slikarja v svet novih spoznanj.

Vsak dan nas obdaja toliko zvokov in slik, izpostavljeni smo vizualnim in zvočnim dražljajem, da je videti pravo sliko in prisluhni zvoku srca in duše posebno doživetje. Cikel risb s tušem in akrilom na papir, ki ga je slikar imenoval *Srčna ptica*, se v njegovem delu pojavi že zelo zgodaj (ob srečanju z glasbo Oliviera Messiaena). Tako zaradi simbolike (simbol duha, transcendence, svobode...) kot tudi zaradi posebne zvočne in muzikalne čarobnosti. Z obličjem srčne ptice želi slikar pokazati izvir ustvarjalnosti, ki ga vidi v prepletu med človekom in duhom kot inspiracijo njegovega navdiha, v prepletu med ustvarjalcem in njegovo duhovno naravnostjo. Slikar, ki ga spremlja občutje glasbe že vse življenje, je pod vplivom teh vibracij izslikal več ciklov svojih del. Njegove risbe in akrili na papirju iz cikla *Obrazi duše* intuitivno sledijo notranji logiki lastnega obstoja. V čudoviti igri likovnih preoblikovanj se zdi, da krhke kot so, nastajajo že skoraj samodejno, brez slikarjeve volje. Zvočni prostor mu ponuja vtis magičnega in hkrati dramatičnega dogajanja. Njegove slike in risbe bi bile zlahka navdihujoča zvočna partitura, saj marsikatero podobo navdihuje glasba iz slikarjeve mladosti. Zapisane besede na samih podobah iz cikla *Odmevi / Echoes* skušajo dodati svoj prispevek k skupnemu zvenu, navdihnili pa jih je glasba skupine Pink Floyd, predvsem posamezni verzi njihovih pesmi. Tako so Metlikovičeve slike simbolne glasbene partiture, po katerih igrajo njegove linije, zarisane s črnim tušem.

Na nekaterih slikah iz zadnjega obdobja, ki sodijo v cikel *Videnja*, so se mu s črnim tušem zapisali verzi iz *Štirih kvartetov* Thomasa Stearnsa Eliota (v prevodu Vena Tauferja). Novejše slike iz cikla *Invokacije* pa predstavljajo navzgor obrnjene obraze kot podobe petja, klicanja. Nastale so kot slikarjev poklon pevki Lhasa De Sela, ki je umrla v letošnjem januarju pri komaj sedemintridesetih letih. V zadnjih petih letih jo je pogosto poslušal ob ustvarjanju: verz *And a flying fish will set me free* je iz njene pesmi *Soon this place will be so small* (2003), prevzel ga je, ker Lhasa v svojih pesmih gleda na smrt kot na drugo rojstvo: kot na prehod v drugačno, novo razsežnost bivanja.

Tako z glasbeno poetičnimi cikli del, ki niso vezana na naročila oziroma arhitekturne ambiente (kar je značilno za večji del njegovega likovnega ustvarjanja v zadnjih letih), Matej Metlikovič nadgrajuje svoje ustvarjanje na način slikarskih reminiscenc, porojenih v medsebojnem duhovnem prepletu barve, risbe, glasbe in poezije.

Tatjana Pregl Kobe

Matej Metlikovič / Rodil se je leta 1956 v Kranju. Po maturi na kranjski gimnaziji je študiral slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je leta 1978 diplomiral in leta 1981 absolviral podiplomski študij na slikarski specialki pri profesorjih Kiaru Mešku in Janezu Berniku. Med leti 1981–1992 je poučeval predmet Umetnostna vzgoja na Srednji kemijski ter na Srednji glasbeni in baletni šoli v Ljubljani. Leta 1982 je postal član Društva slovenskih likovnih umetnikov DSLU (danes DLUL–ZDSLJU) in leta 2001 član KUD Logos. Od leta 1992 naprej deluje kot samostojni ustvarjalec na področju kulture s statusom umetnika. Vsa leta po končanem študiju neprekinjeno ustvarja in razstavlja tako v Sloveniji kot zunaj nje. Udeležuje se domačih in mednarodnih likovnih kolonij in simpozijev. Njegova dela se nahajajo v Sloveniji, na Hrvaškem, v Avstriji, Nemčiji, Švici in Španiji. Ustvarja tudi na področju likovne opreme sakralnih prostorov in kot slikarski interpret svetopisemske tematike. Poleg slikanja na platno in na papir načrtuje ter poslikava barvna okna oz. vitraje in oblikuje predloge za vezena liturgična oblačila in antependije. S svojimi deli je opremil več sakralnih in drugih prostorov v Sloveniji (galerija delavnice »Vezenje Ercigoj« v Ljubljani, cerkev na Sedlu nad Sodražico, kapela gimnazije Želimlje, župnijska cerkev Litija, kapela Doma Dr. Janka Benedika v Radovljici, novi zunanji oltar na Brezjah, kapela Gimnazije Antona Martina Slomška v Mariboru), na Hrvaškem (cerkev v Luki na Dugem otoku) in v Nemčiji (evangelikičanske župnijske cerkve v mestih Biberach/Riss, Meckenbeuren in Gerstetten). Občasno objavlja refleksije o umetnosti, predava in vodi delavnice. Živi in ustvarja v Ljubljani.